

קובץ הערות על התורה הזמנית

לקוטי מוהר"ן תנינא תורה מ'
"מי שיודע מארץ ישראל"

לעיון ולהעמקה בדברי רביז"ל
יוצא לאור לקראת קיבוץ ראש השנה תשפ"ב

”כבר מבואר במקום אחר שעניין זה המאמר נוהג גם עכשיו. כי ע”י שמסתכלין על כלל הקיבוץ שמתקבצין אליו ז”ל על ראש השנה, ובערב ר”ה משתטחין על קברו הקדוש ואומרים העשרה קפיטל תהלים כפקודתו ז”ל, ומתפללין שם הרבה על התשובה, ולזכות לעבוד את ה’ כראוי כל אחד כפי בחינתו. ואח”כ בראש השנה מתפללין ביחד בבית המדרש הנקרא על שמו ז”ל, ובודאי השי”ת מקבל התפארות גדול מזה. ומי שמסתכל על זה בעין האמת, ומתבונן בגודל כח וזכות הצדיק שזכה וזיכה את הרבים בחייו כל כך- עד שגם עכשיו זה שנים רבות אחר פטירתו ז”ל, עדיין עומד ומשמש במרום ומזכה את הרבים כ”כ בספריו הקדושים ובקברו הקדוש, וזה מה שנראה גם לעיני בשר הגשמיים, מלבד מה שעוסק ברוחניות בתיקון נפשות ישראל, להחזירם בתשובה ולקרבים להשי”ת, וביותר נראה זכות ההתפארות הזאת בראש השנה בזמן הקיבוץ הגדול. ומי שיש לו עינים לראות, הוא מתפלא מאד בכל שנה ושנה בעת זמן הקיבוץ, כי מי פועל ועושה זאת, לקבץ בכל שנה ושנה קיבוץ גדול כזה ה’ עליהם יחיו? ורובם ככולם הם בעלי תורה, והרבה מהם גם בעלי עסק וכו’ ולפני ר”ה משליך כל אחד מהם כל עסקיו שבביתו ובא ביגיעות גדולות. ויש שבאים ממקומות רחוקים וכו’ ואין עושים שם שום דבר, רק כל אחד מבקש ומתחנן ושופך נפשו לפני ה’ לזכות לתשובה שלימה וכו’ ושיתתקנו כל פגמיו שפגם עד עתה ושמעתה לא יפגום עוד. ומרבים שם בתחנונים רבים ובבכיות גדולות והתעוררות גדול עד אין חקר, הן על קברו הקדוש קודם ר”ה, הן בבית מדרשו הקדוש בר”ה בעצמו, וכל אחד מקבל הארה והתעוררות מחבירו. ובכל שנה ושנה מתחדש ומתחזק בעור ה’, האהבה וההתקשרות והאחדות שבין כלל הקיבוץ לשם שמים ושאינה תלויה בשום דבר כלל. וגם בעור ה’ בכל שנה נתוספין נפשות חדשות אל כלל הקיבוץ- ורואים בחוש ממש, הפעולה הטובה שיש לכל אחד מאנשי הקיבוץ בכל השנה עי”ז ברוחניות, וכמעט שהחיות וההתחזקות של כל אחד בעבודת ה’ כל השנה, הוא ע”י החיות דקדושה וההארה הגדולה שמקבלין אז בזמן הקיבוץ וכו’ ומי שמסתכל על כל זה (א.ה. דהיינו על אנשי הקיבוץ) בעין האמת (וממילא מובן כי אי אפשר לבאר בשלימות כל ענייני ההתפארות הקדושים שיש להשי”ת על ידי זה), בודאי הוא ג”כ בבחינת מלך ביפיו תחזינה עיניך, וזוכה גם כן לכל הבחינות המבוארים בפנים”.

(פרפאות לחכמה)

אוריאל דרשן- רכסים.

להערות והארות- 0548519556

א'. בעניין קדושת א"י - עי' תורה קנ"ה שם מבואר שבארץ ישראל זוכין לאריכות אפים, דהיינו שאינו ירא משום דבר ואינו משגיח על שום בטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו. וזה תלוי בבחינת אמונה שלזה זוכה בא"י. ועיקר עבודת איש הישראלי זוכין ע"י א"י, דהיינו לבלי להסתכל על שום מונע ומעכב ומבלבל, שאי אפשר לזכות לעבודת השם באמת כי אם ע"י זה. עיי"ש. ועיין בליקו"ה ברהמ"ז (ד', כ') שעיקר ההתפארות שמתפאר השי"ת בכל אחד מישראל (כמובא בתורה זו) הוא מהעזות והעקשנות שלהם, והעיקר ברצון שצריך האדם שרוצה לכונוס בעבודת ה' שיהיה עקשן גדול ברצון לבל יעזוב ולא ירפה את הרצון משום מניעה בעולם, וזה עיקר העקשנות דקדושה, וזה עיקר התפארותו ית' במה שמתפאר בעבודת ישראל, מה שכל אחד מישראל לבו בוטר תמיד ברצון חזק לזכות לעבודת ה' באמת. עיי"ש דבריו המחזקים (ועיין לקמן אות ט'). ועפי"ז מובן שעיקר קדושת א"י הוא העקשנות דקדושה להתגבר על המניעות, וכפי שזוכה לקדושת א"י זוכה לבחינה זו. וכן כפי שזוכה להתגבר על המניעות ולחזק את הרצון והכסופים - כך זוכה לקדושת א"י.

ב'. בעניין המשכת קדושת א"י - כתב בליקו"ה ברהמ"ז (ד', י"א) שמבואר בדברי רביז"ל שיש ג' בחי' הסתכלות העינים שעיי"ז נעשה קדושת א"י. א'. הסתכלות אור עיני ה'. ב'. הסתכלות הצדיק. ג'. הסתכלות העינים של כל מי שזוכה לראות את הצדיק. והעיקר הוא הצדיק. וזה ידוע שעיקר הקדושה נמשך למטה כפי מעשה בני האדם, וע"כ כשנמשך קדושת א"י ע"י הסתכלות עיני ה' עדיין אין הקדושה בשלימות כ"כ, וע"י הצדיק נמשך ונתגלה קדושת א"י בשלמות גדול ביותר. ועוד מבואר שם שהתיקון שנעשה ע"י הבחינה השלישית דהיינו ע"י הסתכלות כל אחד ואחד, זאת ההתפארות מאיר יותר מחמת שנתגדל כ"כ עד שגם אנחנו זוכין לבחי' עינים אלו להמשיך קדושת א"י. ואז מאירה קדושת א"י יותר ויותר, ובכל מקום שאנו מסתכלים נעשה קדושת א"י. וכל מה שנמשך קדושת א"י ביותר אפילו לחוץ לארץ - מאירה ארץ ישראל ממש באור גדול ונפלא יותר, ומשתוקקים ומתגעגעים ביותר לא"י (ועיי"ש שהוכיח כן מתוך התורה. ושכן היה אצל רביז"ל שהשיג את התורה הזו עוד לפני שהיה בא"י ע"י שנתעורר בו געגועים לא"י, כמובא בחי"מ נ"ד). כי זה הכלל, שהקדושה כל מה שנמשכת למטה יותר לקדש ולטהר מקומות החיצונים יותר - אין הקדושה נגרעת עיי"ז ח"ו, אדרבא נתוסף עליו אור גדול ונפלא יותר בכפלי כפלים. וע"כ כל מה שממשיכין קדושת א"י בחו"ל יותר ויותר ע"י בחי' עינים הנ"ל של כל אחד ואחד - עיי"ז נתוסף אור גדול בא"י בעצמה יותר ויותר, וע"כ מרגישים יותר ויותר טעם א"י ומשתוקקים לא"י ביותר.

ג'. בעניין ההשתוקקות לא"י - בתחילת התורה אומר רביז"ל שמי שידע מא"י, שטעם באמת טעם א"י הוא יכול להכיר באחר וכו'. אבל בסוף התורה כתב שמי שיש לו "תאוה והשתוקקות לא"י, בפרט מי שטעם טעם האמת של א"י וכו' משמע שאפילו לא זכה להיות בא"י בפועל, ואפילו אם לא זכה ל"בחינת ארץ ישראל" דהיינו להקדושה הנמשכת משם, ע"י ההשתוקקות לא"י כבר יש לו את יכולת ההבחנה להכיר אצל אחר אם היה אצל צדיק על ר"ה. וע"ע ליקו"ה ברהמ"ז (ד',

ט') שצריך שיזכה להרגיש טעם המתוק והקדוש של א"י, ושיתעורר לו תשוקה חדשה וחשק נמרץ לא"י. וע"ע תורה קנ"ה שכתב שצריך כל אדם לבקש מהשי"ת שיהיה לו כסופין וגעגועין לא"י. וזה עולה יפה עם מש"כ מוהרנ"ת בהל' ברהמ"ז (ד', כ') שעיקר קדושת איש הישראלי ועיקר עבודתו הוא רק הרצון והכסופין דקדושה. עיי"ש.

ד'. בעניין השגחת השי"ת על א"י - ע"י תורה ז' שעיקר האמונה בחי' תפילה בחי' נסים אינו אלא בא"י, שם זוכה להאמין שיש מחדש ובידו לחדש דבר כרצונו, שזהו ענין התפילה שהיא למעלה מהטבע, שהטבע מחייב כך והתפילה משנה הטבע. משא"כ ארץ מצרים שהיא היפוך הנסים. וכן מבואר בפסוקים בפרשת עקב שרביז"ל מביא בתורה זו לראיה, כמ"ש (דברים י"א, י"ב-י"ג): "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם, אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק. והארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעת, למטר השמים תשתה מים. ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה, תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"

ה'. ומבאר רביז"ל שקדושת א"י שעניינה הוא גלוי השגחת השי"ת, זה נמשך ע"י "עיני ה'" שמסתכל בה תמיד, וכל זה נמשך ע"י נשמות ישראל כפי ההתפארות שמתפאר בהם. ונמצא שכפי המעשים של ישראל כך נמשך קדושת א"י והשגחת השי"ת עליה. וכמו שאומר רביז"ל "אך בודאי לא כל העתים שוות בהתקרבות ישראל להשי"ת". וע"י בעל הטורים בפרשת עקב עה"פ שמביא רביז"ל, דלפיכך נסמך פרשת "והיה אם שמוע" לפס' זה, לומר: אם שמוע תשמע- עיני ה' אלקיך בה, כי כמים הפנים לפנים. וע"י בגמ' ר"ה (י"ז:) עתים לטובה עתים לרעה, עתים לטובה כיצד? הרי שהיו ישראל רשעים גמורים בר"ה ופסקו להם גשמים מועטים ולבסוף חזרו בהם וכו' עתים לרעה כיצד וכו' עיי"ש. וע"י ילקו"ש (סי' תת"ס) כתוב אחד אומר תמיד עיני ה' אלקיך בה וכתוב אחד המביט לארץ ותרעד, כשישראל עושין רצונו של מקום תמיד עיני ה' אלקיך בה ואינן נזקין, וכשאינן עושין רצונו של מקום המביט לארץ ותרעד וכו'. ומבואר שכפי מעשי ישראל כך נמשך השגחת השי"ת בא"י וכנ"ל. וע"י באלשיך הקדוש (שם) שבא"י יכול לזכות לתשובה שלמה, כיון שהישיבה בא"י מחייבת התבוננות תמידית על דרכיו. וע"י בספר זמרת הארץ להרב מטשעהרין שכתב שמאחר שבא"י יש השגחה תמידית של השי"ת, צריך להזהר ביותר שלא לפגום.

ו'. בענין אוירא דא"י מחכים - בגמ' ב"ב קנ"ח ע"ב מבואר דר' זירא חלק על ר' אילא באיזו הלכה, וכשעלה לא"י חזר בו והודה לדבריו. והטעם לכך אמר ר' זירא בעצמו, דאירא דא"י מחכים. ופרש"י: שמשעליתי לא"י נתתי את לבי לצאת משיטתי הראשונה ונתתי אל לבי לעמוד על אמיתת דברים. ומבואר דענין החכמת א"י הוא אפילו בהשגה חדשה בנגלה. ומ"מ מבאר רביז"ל שעיקר ההשגה היא בחכמה פנימית יותר. ואיתא בזוה"ק פנחס רמ"ה. "תליתאה כוס דברכה (תיקון השלישי של הסעודה הוא כוס של ברהמ"ז. מתוק מדבש) דתקיננו ביה עשרה דברים (ברכות נא). הדחה, שטיפה, עטור, עטוף, חי, מלא, מקבלו

בשתי ידיו, ונותנו בימין, ונותן עיניו בו, ומגביהו מן הקרקע טפח, ומשגרו במתנה לאנשי ביתו וכו' ומבאר סוד עניין העיטוף: דאת י' מן יקו"ק (שאות י' מן השם הוי"ה שהיא בחכמה) איהי אתעטף באור (היא נתעטפה ב"אור" של החסד דזעיר אנפין) ואתעביד אויר, והיינו אוירא דארץ ישראל מחכים (ונעשה או"ר עם י' אוי"ר, שהוא סוד התפארת) בגין דאת י' דאיהי חכמה באויר (לפי שאות י' שהיא החכמה נתלבשה דרך החסד באויר שבתפארת) וכו'.

(וסוד עניין "ונותן עיניו בו" הנאמר בכוס של ברכה, שהיינו שצריך להסתכל בכוס של ברכה שלא יסיח דעתו ממנו. וסוד הדבר הוא) בגין דהאי כוס, דאיהו לקבל ארץ ישראל (לפי שהכוס של ברכה שאמרנו לעיל שרומז על הבינה, הנה הוא רומז גם על המלכות הנקראת ארץ ישראל (כי מלת כו"ס בגימטריא אלקי"ם ששם זה יש גם במלכות כמו שישנו בבינה) דאתמר בה (בארץ ישראל) תמיד עיני ה' אלקיך בה (הוי' הוא אבא, אלקי"ך הוא אימא, שניהם משגיחים על המלכות לשמרה מאחיזת החיצונים), ועיינין דלעילא אינון שבעין סנהדרין ומשה ואהרן עליהו, תרין עיינין עלאין, חד עין ימין וחד עין שמאלא, ואינון ע"ב כמנין ביי"ן, והאי איהו רזא דנותן בכוס עינו (וזהו הסוד שנותן ביי"ן שבכוס עינו, כדי להמשיך מעינים העליונים שפע להכוס שהוא המלכות). עכ"ל הזוה"ק. ומבואר דענין "אוירא דא"י מחכים" נמשך מאות י' של של הוי' שהוא כנגד ספירת החכמה, ע"י חסד דזעיר אנפין (שהוא כנגד התפארת). וכן מבואר דע"י שנותן עיניו בכוס של ברהמ"ז ממשיך מחכמה עלאה מעיינין דלעילא אל המלכות שהיא כנגד ארץ ישראל. וזה המבואר בדברי רביז"ל שהשגחת השי"ת (שהיא העיינין דלעילא, שמקורה מספירת החכמה) מתגלה בא"י (שהיא כנגד המלכות), וזה נעשה ע"י ההתפארות שמתפאר בישראל (כנגד התפארת). ועוד איתא בתיקו"ז (תיקון כ"ב דף סד.) : אוירא דכיא אוירא דארץ ישראל דאיהי מחכים מסטרא דחכמה דאיהי י' (האויר של א"י שהוא מחכים הוא מצד החכמה שהיא סוד י' דשם הוי"ה, כי הארת האויר בא"י שהיא המלכות נמשכת מן החכמה דאצילות) ובה סליק ו' לעשר (ובכח הארת החכמה הנמשכת לז"א, עולה אות ו' של הו"ק דז"א כל אחד לעשר, דהיינו) ו' זמנין עשר וכו' ". ועיין בליקו"ה הל' ברהמ"ז שביאר ענין כוס ברהמ"ז עפ"י תורה זו, ושם מבאר הענין שנותן עיניו בו.

ז'. עוד בענין קדושת א"י- רביז"ל מבאר שארץ ישראל נקראת על שם שמקבלת קדושתה מההתפארות של השי"ת בישראל. וכפי המבואר בזוה"ק פנחס הנ"ל, י"ל ד"ארץ" היא בחי' מלכות, וידוע דמלכות לית לה מגרמה כלום אלא ממה שמקבלת מהספירות שמעליה. ולכן עיקר קדושת א"י היא ע"י השפעת החכמה שמתלבשת בתפארת, שזה נמשך ע"י ההתפארות של הקב"ה בישראל. ועי"ז נקראת "ארץ (מלכות)- ישראל (תפארת)". וענין זה מבואר בליקו"ה ברהמ"ז (ד', ד') שעיקר התגלות מלכותו ית' הוא ע"י ההתפארות שמתפאר בישראל, דהיינו כשישראל עובדים אותו ית' ועושין רצונו.

ח'. בעניין ההתפארות- מבואר בדברי רביז"ל ל השי"ת מתפאר בישראל. וכן מובא בתורה י"ז. ובליקו"ה ברהמ"ז ד' מאריך בזה, וכתב (סעי' ב') שכשישראל

מתקרבים להשי"ת השי"ת מתפאר בהם, ואזי נתוסף עז וחדוה בכל העולמות בבחי' "ישמח ה' במעשיו", שהשי"ת שש ושמח כביכול בגודל ההתפארות שמקבל מישראל, וזהו עיקר שעשועיו ושמחתו ית'. ועוד כתב (סעי' י"ב) שההתפארות היא בחי' "נוי והתרוממות", דהיינו שעי"ז הקב"ה נתרומם וכביכול מקבל כח להשפיע בעולמות (עיין מש"כ לקמן אות כ"ד). ועוד כתב (סעי' ד') שזו עיקר גילוי מלכותו ית', כי אין מלך בלא עם, וע"כ כשישראל עובדין אותו ית' ועושין רצונו ית', שאזי השי"ת מתפאר בהם- אזי מתגלה מלכותו ית'. וזהו סוד מש"כ בכתבי האריז"ל שעיקר בנין המלכות ע"י התפארת (ועיין מש"כ לעיל אות ו'). ועוד כתב (סעי' ט') שההתפארות הזאת היא "תמיד", דהיינו שהקב"ה מתפאר בנו בכל דור ודור, ומחמת אהבתו את עמו ישראל עושה עמנו נסים ונפלאות בכל דור ודור (וע"ע לקמן אות י"ב בעניין ה"תמיד"). ועוד מבואר שם (סעי' י"א) שעיקר ההתפארות הוא ע"י שמתקרבים הרחוקים להשי"ת.

ט'. ומבואר באריכות בליקו"ה שם (סעי' י"ב) שעיקר ההתפארות של השי"ת הוא בהעזות והעקשנות של איש ישראל שמפילין אותו בכל פעם והוא מתחזק בכל עת ואינו מניח להפיל עצמו בשום אופן. וההתפארות נמשך ע"י העזות והעקשנות של ישראל, שעי"ז הם מכניעים ומפילין את הס"מ וחיילותיו שמתגברין על כל אחד מישראל בכל יום, שאי אפשר לנצחם כי אם ע"י עקשנות ועזות גדול מאד. ועוד כתב (סעי' כ') שזו עיקר עבודת איש הישראלי, הרצון והכסופין דקדושה, שיהיה לו תמיד רצונות וכסופים גדולים לעבודת השי"ת. וכל עבודת התורה והמצוות והתפילה כולם כלולים בזה, כי אי אפשר לזכות לשום דבר שבקדושה כי אם ע"י זה, שלא ירפה את הרצון בשום אופן. וזה עיקר התפארותו ית', מה שכל אחד מישראל לבו בוער תמיד ברצון חזק לזכות לעבודת ה' באמת. וכתב עוד (סעי' כ"א) שע"כ אומרים קודם כל מצווה "הריני מוכן ומזומן וכו'" שזה בחי' הרצון שאנו מודיעים ומגלים בפינו רצוננו וכספנו החזק לקיים מצוותיו ית'. ואזי המצווה נעשית ממילא בסיוע השי"ת.

י'. ומש"כ רביז"ל שעיקר ההתפארות הוא בצדיק, כתב בליקו"ה שם (סעי' י"א) שהוא משני טעמים: א'. כי הוא מקרב כל ישראל להשי"ת (כמובא בתורה). ב'. מחמת גודל צדקתו ותורתו ומעשיו הטובים, כי כל מי שעושה רצונו ית' יותר- מתפאר בו השי"ת ביותר.

י"א. בענין התפילין שהם הפאר- רביז"ל מביא שהתפילין נקראין "פאר". כדאי' בגמ' סוכה כה: שנאמר בהם "פארך חבוש עליך". וכן בזה"ק מובא שכשיהודי נכנס מעוטר לתפילין לביה"כ יוצא כרוז שאומר "ישראל אשר בך אתפאר" (מובא בכה"ח סי' כ"ה ס"ק כ'). וכן בתורה י"ז מביא רביז"ל הגמ' בברכות ו. שההתפארות של השי"ת שמתפאר בישראל זה בחי' התפילין של השי"ת שכתוב בהם "ומי כעמך ישראל וכו'". וז"ל הגמ' שם "א"ר אבין בר רב אדר א"ר יצחק מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר וכו' א"ל רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין הני תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו? (בשלמא תפילין דידן כתיב שמע, והיה אם שמוע וכו' שנצטוו בהם לשום זכרון מצותיו של הקב"ה אות וזכרון להם לישראל,

אלא בדידיה מה כתיב.רש"י) א"ל ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל? אין דכתיב את ה' האמרת היום (לשון חשיבות ושבח. רש"י) וה' האמירך היום, אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכן חטיבה אחת בעולם וכו' עיי"ש. ומשאלת הגמ' והתשובה מבואר (עפ"י רש"י) דכשם שעמ"י נצטוו שלא להסיח דעת ממצוות השי"ת ומדבקותו, כך הקב"ה כביכול אינו מסיח דעתו מעמ"י ומההתפארות בהם. וזהו ענין התפילין של הקב"ה. וכ"כ התוס' רא"ש, וז"ל: "מנין שהקב"ה מניח תפילין דמיון ישראל, כמו שאנו עושין חטיבה לזכרו בשימה כנגד הלב ועל המוח, כן הקב"ה עושה חטיבה לישראל לזכורם תמיד לטובה". עכ"ל. וכ"כ במהרש"א שם, ז"ל: "כי מצות ענין תפילין הוא שיש לנו להיות דבקים בו ית', והנחתן עלינו היא משרה שכינה עלינו וכו' ולעומת זה יש להקב"ה דביקות וחטיבה בישראל כמ"ש אני לדודי ודודי לי, וכדמייתי שהקב"ה משתבח ומתפאר בישראל וישראל מתפארים ומשתבחים בה' וכו' וע"כ נקראין התפילין פאר, והוא שהקב"ה מניח תפילין להתדבק ולהתפאר בנחלתו ישראל וכו' " עכ"ל. נמצא מבואר שענין ההתפארות שהקב"ה מתפאר בישראל בעשיית המצוות נקרא כביכול שהקב"ה "מניח תפילין". וכן מבואר שענין התפילין הוא הדבקות בלא הסח הדעת של ישראל מהקב"ה ושל הקב"ה מישראל. וזהו המבואר כאן דבארץ ישראל השגחת השי"ת "תמיד" וכמובא בקרא. וע"ע ליקו"ה תפילין (ז', ב'), ז"ל: "כי עיקר הפאר והחן והיופי של ישראל בכלל ובפרט הם התפילין הקדושים שמניח כל אחד בכל יום שהם בחי' אור הפנים ואנו מתפארים בו ית' והוא מתפאר בנו, שהם בחי' התפילין של ה' שמתעוררין כשאנו מתעטרים בעטרת תפארת התפילין שלנו, שאזי גם השי"ת כביכול מניח תפיליו שכתוב בהם התפארותו בנו". וכתב בליקו"ה ברהמ"ז (ד', ט') שההתפארות של הקב"ה בישראל ושל ישראל בקב"ה היא אחד והא בהא תליא, כי כפי קיום התורה והמצוות וכפי ההתפארות והשמחה שאנו מתפארים ושמחים בו ית', כמו כן הוא ית' שש ומתפאר בנו, כמ"ש "את ה' האמרת היום וכו' וה' האמירך וכו' לשם ולתהלה ולתפארת". (וזהו הפס' המובא לענין תפילין בגמ' שם).

י"ב. עוד מבואר מהנ"ל, שההתפארות שהקב"ה מתפאר בישראל היא "תמיד", וממילא נשמע מינה שלכל איש ישראל יש את האפשרות לגרום להקב"ה כביכול התפארות "תמיד". וכן כתוב בפסוק "בשמך יגילון כל היום וכו' כי תפארת עזמו אתה" (תהלים פט) ובליקו"ה ברהמ"ז (ד', ב') מביא פס' זה לענין שההתפארות שהקב"ה מתפאר בנו היא בחי' שמחה. נמצא שההתפארות היא "כל היום", והיוצא לעובדא ולמעשה שבכל מצב ובכל רגע יהודי יכול לגרום לקב"ה נחת רוח והתפארות. וכן מובא תורה י"ז שיש להקב"ה התפארות פרטי מכל אבר ותנועה של כל אחד מישראל (ע"י שעושה בו מצוה). ואפילו בפחות שבישראל שעושה נענוע עם הפאה שלו.

י"ג. עוד בענין התפילין. אפשר לומר שהתפילין הם מלשון "תפילה". ובטור סי' כ"ה כתב שהם מלשון "פלילה" ופי' הב"ח לשון ויכוח, כמו "ויעמד פנחס ויפלל" (תהלים קו) שעשה פלילות עם קונו. ע"כ. וכפי המבואר בליקו"ה תפילין (ה', מ"ב)

שעיקר הארת התפילין זוכין בשעת התפילה, כי עיקר המוחין של התפילין, שהם בחי' דבקות, הוא בחי' תפילה והתבודדות ושיחה בינו לבין קונו. וע"ש זה נקראים תפילין לשון תפילה, בחי' נפתולי אלקים נפתלתי ופרש"י שם: נתעקשתי והפצרתו פצירות ונפתולים הרבה למקום. ובבחי' זו צריך להרבות בתפילה והתבודדות מאד מאד כל ימי חייו. וצריך להיות עקשן גדול בזה מאד מאד, אע"פ שנדמה לו שדבריו אינם מועילים, **כמו העקשן ממש שעושה הדבר בלי שום טעם**. ועיקר העקשנות בתפילה. עיי"ש באריכות. נמצא שעיקר ענין התפילין הוא דבקות שמשיגים ע"י רבוי התפילה והעקשנות דקדושה. וזהו המבואר כאן בליקו"ה ברהמ"ז שעיקר ההתפארות של הקב"ה בישראל (בחי' תפילין) הוא בעקשנות כנ"ל.

י"ד. **בענין תפילין מוחין** - עיי' ליקו"ה תפילין (ה', כ"ה) בשם הכוונות שע"י התפילין ממשיכין מוחין. ותפש"ר הם בחי' ג' שמות (אהי' הוי' אהי') שהם בגימט' "חיים" בחי' מוחין. ותפש"י הם בחי' מוחי מלכות. ואור התפילין יוצא בלילה ע"י השינה, וע"י השינה מתחדשים המוחין בתוך האמונה שהוא בחי' מלכות וכו' נמצא כי תפש"ר הם בחי' התנוצצות המוחין של הדעת, שהוא בחי' זעיר אנפין (תפארת). ותפש"י הם בחי' התנוצצות המוחין של המלכות. ומאריך בענין זה איך ע"י התפילין מאיר הזעיר אנפין במלכות במוחין חדשים. ועוד שם (סעי' כ"ו) שכל אדם צריך להמשיך על עצמו ב' בחינות מוחין שהם תפש"י ותפש"ר. עיי"ש. וזהו ענין מה שהקב"ה מניח תפילין כביכול, כמ"ש הבן יהודע (ברכות ו.) דמכוון על תיקון הנעשה באורות העליונים, כי מצות תפילין מכוונת כנגד אורות נשגבים למעלה, וכפי סוד האורות ההם וסדרם כך אנו עושין למטה במצות תפש"י ותפש"ר, שאז בקיום המצווה היא אנחנו מעוררים האורות הנ"ל וממשיכים הארתם במקום הראוי להם עיי"ש. ולפי דברי רביז"ל שע"י ההתפארות נעשין בחי' תפילין שהם בחי' מוחין, **נמצא דבכלליות בכל מצווה ומצווה שישראל עושים עי"ז נמשך אור התפארת ומאיר במלכות**. וזהו התיקון הנעשה ג"כ בפרטיות במצוות תפילין ביתר שאת, כמובא בכוונות. וזהו הענין שכתוב בספה"ק שכל ענין המצוות הוא לייחד קוב"ה (תפארת) ושכינתיה (מלכות), עיין בשו"ת רב פעלים ח"א (סי' א') שביאר דב"ז בשפה פשוטה.

ט"ו. וכן יוצא לפי דברי רביז"ל שהתיקון הנ"ל הנעשה ע"י ההתפארות, הוא בחי' המשכת קדושת ארץ ישראל, שזהו"ע דאירה מחכים, דהיינו שהתפארת מאירה במלכות (כמובא לעיל מהזה"ק). וכ"כ בליקו"ה תפילין (ה', כ"ד) שמבואר בדברי רביז"ל כאן שתפילין וא"י וראש השנה הם בחי' אחת, וע"ע לקמן אות כ"ה.

ט"ז. **וביאור ענין הארת המוחין של התפילין לעובדא ולמעשה** - האריך בזה מוהרנ"ת בליקו"ה תפילין (ה', ד' ואילך) שעיקר המוחין של התפילין הם בחי' חיות דקדושה שזוכין ע"י התפילין. כי המוחין הם החיים. והעיקר לחיות חיים חדשים ולהתחיל לעבוד את ה' מחדש בכל פעם כאילו לא התחיל עדיין בעבודתו כלל. ושלא יפול לזקנה דסטרא אחרא. וזה עיקר החיים ואריכות הימים, שמוסיף קדושה וטהרה בכל פעם. ועוד כתב (שם, ו') **שעיקר התפילין הם התנוצצות המוחין בפנים**, שהוא בחי' אור הפנים שנמשך מבחי' תיקוני דיקנא קדישא. ועיקר

תקוני ה"דיקנא" הוא בחי' אריכות אפים, דהיינו שיאריך אפו על כל דבר ולא יכעס ולא יקפיד על שום דבר ולא יסתכל עם שום מניעה ובלבול בעבודתו וכו' וצריך להיות עז כנמר וכו' להתגבר כנגד כל המניעות ולעבור עליהם ולבלי להסתכל עליהם כלל, ולהתחזק מאד לעשות את שלו לעסוק בתורה ותפלה בכוונה ובכוח. וכן שיהיה לו אמונה שלמה בצדיקים וכשרים אמתיים, ויתחזק בעבודתו ולא יפול משום דבר ולא תקצר רוחו משום בלבול מה שהבעל דבר מכניס בדעתו בלבולים וחלישות הדעת כאילו אפס תקוה ח"ו מחמת המעשים הרעים והפגמים שפגם, שכל זה בחי' זקנה דסט"א. ועל כל זה צריך להאריך רוחו ולא להסתכל על מה שעובר עליו, רק להתחיל מחדש בכל פעם. עיי"ש באריכות. (וכן שם בסעי' כ"ה). ועוד מבואר שם שזוכין לזה ע"י כח הצדיקים שמתחדשים בכל פעם (וכ"כ בליקו"ה ברהמ"ז ד', י"א). ומבואר דעיקר המוחין של התפילין הוא שזוכה לאריכות אפים ולעקשנות דקדושה (ועיין מה שנתבאר לעיל שזה בחי' קדושת ארץ ישראל. וכן הוא בדברי מוהרנ"ת שם סעי' ז'. וסעי' י"ב. וסעי' י"ד. וכן נתבאר לעיל שזהו עיקר ההתפארות של השי"ת בישראל). ועוד מובא בדברי מוהרנ"ת בהל' תפילין (ה', ג') שהתפילין הם מוחין דגדלות שזה בחי' זכרון דקדושה, דהיינו שיזכה לבלי להסתכל כלל בחיזו דהאי עלמא ולזכור תמיד בעוה"ב. עיי"ש. וכבר נתבאר לעיל שזהו ענין התפילין שהוא דבקות בלא הסחת הדעת. וע"ע לקמן בענין ה"מרחקים".

י"ז. ויש להוסיף בזה, שזהו ענין **השמחה שיש בתפילין**, וכדאי' בגמ' בברכות לה. "רבה הוה חדי כולא יומא, אמר תפילין קא מנחנא". וכן מה שנפסק בשו"ע סי' ל"ח (סעי' ט') דמצטער ומי שאין דעתו מיושבת עליו פטור מתפילין. והביאור בזה, כי ע"י השמחה נשלם הדעת (עי' ליקו"מ תנינא י'), ורק עי"ז נתרומם המוחין. (וע"ע ליקו"ה תפילין ד', ב' בענין השמחה של התפילין). ועיין בליקו"ה ברהמ"ז ד' שההתפארות הוא בחי' שמחה.

י"ח. בענין החכמה שנקראת "מרחקים" - ומביא רביז"ל ראייה ממה שאמר שלמה המע"ה "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני" ופרשו חז"ל דקאי על מצוות פרה אדומה. דהיינו שהרגיש שזכה להשיג תכלית החכמה, וגילה שבאמת היא רחוקה ממנו. כי "תכלית הידיעה אשר לא נדע", דכפי מה שמשיג שבאמת אינו יודע- כך באמת זוכה להשגה. וכן מבואר בדברי מוהרנ"ת באריכות בענין התפילין בליקו"ה תפילין (ד', ו') שהתפילין הם מוחין גבוהים מאד בחי' אור הגנוז, ואי אפשר להשיג זה הדעת כלל וצריך לסמוך על אמונה להאמין בצדיק האמת, וע"כ תפילין נכתבין בעור בהמה דיקא- בחי' בני אדם שערומים בדעת ומשימין עצמן כבהמה, שצריכין לשום עצמו כבהמה לסלק דעתו לגמרי כאילו אין לו שום דעת כלל ולסמוך רק על אמונה לבד, ועי"ז נזדכך מוחו וזוכה לבחי' תפילין שהם מוחין גבוהים מאד. ומבואר יותר בהלכה ה' (סעי' כ"ה) שזהו ענין הסתלקות המוחין בשעת השינה, כי עיקר התפילין והמוחין והחיות נמשכין ע"י צדיקי הדור האמתיים, שהם המוחין והחיות של כל העולם. וזהו בחי' תפילין של ראש. ומוחין של כלל ישראל שהצדיק מאיר בהם ומקרבים להשי"ת זה בחי' תפילין של יד שעקרים הם בבחי' אמונה. והצדיק מוכרח לסלק את המוחין שלו, שזהו בחי' שינה, שאז האמונה נתצמצמה

ונתקטנה, ואז הוא מברר ע"י בחי' האמונה ניצוצות רבות מעמקי הקליפות שהם כמה וכמה נשמות של אותן שנפלו בעוונותיהם ונתרחקו מהשי"ת, ועי"ז מכניס בהם אמונה שלמה כדי לקרבם אל האמונה הקדושה להחזירם להשי"ת. ועי"ז מאיר בהם דעת ושכל כדי לחזקם באמונה שלמה שיתחזקו בעבודתם ולא יסתכלו על שום מניעה, רק יעברו על הכל ע"י חוזק אמונתם שנתחזקה ביותר ע"י הדעת שהאיר בהם בסוד תפילין של יד. ועי"ז מחזיר לעצמו הרשימו של המוחין שנסתלקו ממנו בשעת השינה, ואזי מקבל הרשימו הזאת שנתחדשה בחידוש נפלא, שזהו בחי' תפילין של ראש כנ"ל. עכת"ד. ועוד כתב (שם סעי' ל"ב) שע"י התפילין שהם התחדשות המוחין שזוכין ע"י אמונה, עי"ז עוברים על הכל. וכשהוא חזק באמונתו ימים ושנים רבים ועובד את ה' באמונה לבד- זוכה אח"כ לדעת ולהשיג אותו ית' בידיעה נפלאה הבאה ע"י אמונה, בבחי' מטי ולא מטי, שזהו בחי' לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. ע"כ. נמצא עפ"י דברי מוהרנ"ת דהתיקון שנעשה ע"י תפילין של יד ותפילין של ראש, שבתחילה מכניס עצמו באמונה במה שאינו יכול להשיג (והעיקר שממשיך לעבוד את השי"ת בעקשנות דקדושה מתוך אמונה בכח הצדיקים ובדעת שגילו), ועי"ז זוכה לדעת ולהשגה חדשה. ואפשר שזהו ענין ה"מרחקים" שמרמז לו רביז"ל, כי כל מהות החכמה האמתית (שזוכה לה בא"י) הוא רק ע"י שמבטל דעתו ונכנס באמונה. והנה עלה בלבי שעל כן רביז"ל ביאר דב"ז שהחכמה נקראית "מרחקים" רק בסוף התורה, ולא הזכיר ענין זה בתחילה (עפ"י הכלל העשירי מהח"י כללים) אלא דייקא לאחר שביאר הפס' "מלך ביפיו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרחקים" דמלך ביפיו היינו צדיק האמת שהוא עיקר ההתפארות ועיקר ההתקרבות של ישראל להשי"ת, בעת הקיבוץ, שאזי מי שמסתכל בו מקבל בחי' ההתפארות הזאת ונעשין אצלו ג"כ בחי' תפילין מוחין. דלפי המבואר לעיל זוכים למוחין האלה שהם בחי' "מרחקים" רק ע"י כח הצדיק. ואתי שפיר בס"ד.

י"ט. עוד בענין האמונה והתפילין- כתב בליקו"ה תפילין (ה', ל') שעיקר התפילין שהם התחדשות המוחין והחיות, מקבלים ע"י אמונה, שהוא עיקר החיים. כי ע"י אמונה שמאמינים בחדוש העולם שהשי"ת ברא הכל כרצונו מהאין המוחלט, כמו כן הוא מחדש גם עתה בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, והעקר ע"י החכמה כמ"ש "כולם בחכמה עשית", שהם המוחין החדשים הנמשכין בכל יום להכיר אותו בכל יום מחדש בידיעה והכרה חדשה. ועוד כתב (שם, ל"ה) שהצדיקים הגדולים שזכו לזכך את גופם בשלימות הם זוכים למוחין שלמים ולאמונה שלמה בתכלית השלמות. והמון העם שאין זוכים לזה- עיקר התיקון שלהם ע"י קרבת הצדיקים אמתיים. והעיקר ע"י שיפשיטו את דעתם ויסלקו את חכמתם ושכלם לגמרי כאילו אין להם שכל כלל, רק יטו אזנם ולבבם היטב לקול דברי הצדיק האמת וימסרו לבם ושכלם אליו לגמרי.

כ'. בענין ראיית פני הצדיק- רביז"ל מבאר שהצדיק יכול לראות את ההתפארות של השי"ת, ועי"ז מקבל בחי' פאר מוחין ונעשין אצלו ג"כ בחי' תפילין ונכנסין לפנים ובוקעין בעינים, ואזי נעשין עיניו ג"כ בבחי' "עיני ה' ". ומי שרואה את הצדיק האמת ומסתכל בו עי"ז מקבל מן ההתפארות הזאת ונעשין אצלו ג"כ בחי' תפילין

מוחין ונעשין עיניו בבחי' עיני ה'. ואזי בכל מקום שהוא מסתכל נעשה ג"כ בחי' א"י. ע"כ. וכפי המבואר לעיל שעיקר השגת המוחין של התפילין זוכים לה הצדיקים, ובפרטיות הם כנגד תפילין של ראש. וע"י ההתקשרות לצדיקים זוכין להארת התפילין. וזהו העניין המבואר כאן בעניין ראיית הצדיק, וכדלהלן. וכתב בליקו"ה תפילין (ו', ט"ו) שהתפילין הם בחי' קבלת התורה בכל יום, שנמשך מהתנוצצות המוחין שנמשכין מהסתכלות פני הצדיק. וע"כ הצדיקים והכשרים הנלוים אליהם הם בחי' התפילין של כל ישראל, כי הם הפאר של ישראל. כי הצדיק הוא פאר הדור, שזהו בחי' תפילין שנקראין פאר. וכל המקורבים להם והנלוים אליהם מקבלין עיקר ההתפארות מהם. וכן תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, שהוא בחי' אור התפילין שנמשכין מהסתכלות פני הצדיק. ומהם מקבלים ישראל קדושת התפילין בכל יום. עכ"ד. **ומבואר דאור התפילין נמשך ע"י הסתכלות פני הצדיק**, וע"כ עיקר התפילין תלוין בעינים כמ"ש "והיו לטטפות בין עיניך", כי עיקר התפילין נמשכין ע"י הסתכלות העינים, שזוכין לראות את עצמו עם הצדיקים האמתיים, כמ"ש בליקו"ה שם (סעי' ז'). וע"ע הל' תפילין (ז', ב'). וזה מה שרביז"ל אומר שהתפילין בוקעים בעינים. ומה שרביז"ל אומר שהתפילין "נכנסים לפני", עיין מש"כ לעיל (אות ט"ז) שאור התפילין הוא בחי' "אור הפנים". וכתב מוהרנ"ת בהל' תפילין (ו', ב') שהשי"ת ציוונו להניח בכל יום תפילין שהם התנוצצות המוחין שהם בחי' אור הפנים, כדי להמשיך עלינו עי"ז אור פני הצדיקים האמתיים, שע"י הסתכלותם עיקר התנוצצות המוחין. שלזה לא זוכה כל אדם, כי לאו כל אדם זוכה לידע היכן משה שרוי היכן אהרון שרוי, היינו שהרוב אינם יודעים היכן הם הצדיקים האמתיים הגדולים במעלה הזאת שיכולין ע"י הסתכלותם לבד לזכות את ישראל בכל הבחינות הנ"ל. ואפילו מי שזוכה להתקרב לזה הצדיק ולהסתכל בו ולהתעדן באור פניו הקדושים, בודאי גם הוא אי אפשר שיסתכל בו בכל יום ובכל עת ובכל שעה. ע"כ השי"ת חמל עלינו ונתן לנו מצוה קדושה זו להניח תפילין בכל יום. ע"כ.

כ"א. ועניין זה של המשכת אור התפילין שהוא בחי' הארת הצדיק (שהוא כנגד תפש"ר), על כלל ישראל (שהם כנגד תפש"י), וכן התקונים הנעשים עי"ז דהיינו להמשיך את התפארת במלכות (כמבואר לעיל). כל זה נעשה גם באופן פרטי בכל אחד מישראל, כלומר בכל אחד מישראל מיניה וביה יש בחי' של תפש"ר ובחי' של תפש"י, וצריך להמשיך ההארה של התפש"ר לתפש"י. וכפי הכלל השביעי מהח"י כללים שכל בחי' כלולה מכל הבחינות. וכן מבואר בליקו"ה הל' תפילין (ה', כ"ו) שכל אדם בעצמו צריך להמשיך על עצמו שתי בחי' מוחין שהם בחי' תפש"י ותפש"ר (ומבאר שם איך זה נעשה לעובדא ולמעשה).

כ"ב. ומה שמבאר רביז"ל שע"י הפאר תפילין הבוקעין בעינים נמשך עליו קדושת א"י, ועי"ז חוזר וממשיך בהסתכלותו קדושת א"י בכל מקום שמסתכל. מבואר בליקו"ה ברהמ"ז (ד', ג') שזהו עניין מה שצריך לתת עיניו בכוס של ברהמ"ז (עיין לעיל מה שמובא מהזה"ק), שהכוס יין הוא בחי' א"י, וע"י שמסתכל בעיניו על הכוס שזהו בחי' של ההתפארות שמתפאר השי"ת בישראל, עי"ז נעשים עיניו בבחי' עיני ה' ובכל מקום שמסתכל נעשה ארץ ישראל. ונמצא שע"י שמסתכל

ממשיך ההתפארות לעיניו וחוזר וממשיך לבחי' הכוס שהוא בחי' מלכות בחי' ארץ ישראל, דהיינו לקדש האויר בבחי' א"י ע"י העינים. עכ"ד. נמצא לפי"ז דהא בהא תליא, דע"י תיקון התפילין נמשך קדושת א"י, וע"י קדושת א"י מאיר אור התפילין ביתר שאת. וכן מבואר בליקו"ה תפילין (ה', ל"ח) שע"י שממשיכין המוחין של התפילין עי"ז מאירה האמונה אח"כ באור גדול ובשלמות גדול ביותר, כי הא בהא תליא, ע"י אמונה מקבלין מוחין, וכפי התחדשות המוחין שמקבלין ע"י האמונה-כן נשלם ונתגדל ונתחזק האמונה יותר ויותר. וכן לעולם, כי יש שלמות באמונה למעלה משלמות, עד שיכולים לזכות לאמונה עליונה שזהו בחי' תפילין של ראש וכו' עיי"ש באריכות. ומבואר מכל זה שהתפארת (תפילין) מאירה למלכות (א"י), ועי"ז שוב נתעלה המוחין של התפארת. וכפי הכלל השמיני מהח"י כללים.

כ"ג. בענין הקיבוץ- רביז"ל מבאר שעיקר התיקון של ההסתכלות על הצדיק נעשה בעת הקיבוץ, שמתקבצים אליו העולם, וביותר בר"ה שאז הוא הקיבוץ הגדול וכו'. עי' ליקו"ה תפילין (ב', ד') שאי אפשר לקבל ההארה מצדיק הדור אלא ע"י כלליות ישראל. וזהו בחי' המעלה שיש כשנמצאים רוב עם ישראל אצל הצדיק, שאז עיקר הקבלה מן הצדיק, כי ע"י הרבים יש להם כח לקבל הארתו הגדולה.

כ"ד. בענין צער השכינה "קלני מראשי קלני מזרועי"- אי' בסנהדרין מו. שבשעה שאדם מצטער (שפורענות באה לו בעונו. רש"י) שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי וכו' (כמו שאדם שיגע ועייף אומר ראשי כבד עלי וזרועי כבד עלי). ומבאר רביז"ל שע"י שמתרחק אחד מהשי"ת השכינה צועקת "קלני מראשי קלני מזרועי", דהיינו שנפגם ההתפארות שמתפאר בישראל, בחי' תפילין, ולכן צועקת קלני מראשי (תפש"ר) קלני מזרועי (תפש"י). וכן מבואר במהרש"א שם. וכן כתב בתורת חיים שם, וביאר עפ"י מה שאמרו חז"ל שהקב"ה מניח תפילין (כנ"ל), והענין כשם שאנחנו מניחין תפילין כדי שנזכור תמיד יחודו ואחדותו, כך גם הוא כביכול מניח תפילין כדי שיזכור תמיד באהבתנו. ולכך קאמר הכא בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת וכו' שבזמן שאין ישראל או אדם יחידי עושין רצונו של מקום- כביכול מכבידים ומתישין כח של מעלה כאילו אינו יכול להיטיב עמהם. לכך השכינה קובלת ואומרת "קלני מראשי קלני מזרועי", כלומר מקום הנחת תפילין אשר בהם מזכירין לטובה כשעושין רצונו, כי אז מוסיפים למעלה. ועתה שאין עושין רצונו כביכול כאילו ראשו זרועו כבדים עליו מלהטיב עמהן, ומתישין כח העשר ספירות. ע"כ. (ועיין מש"כ לעיל אות י"א בשם הבן יהודע). ויש להוסיף כי השכינה שהיא בחי' "מלכות" כידוע היא מצטערת, כיון שמרגישה בחסרון ההתפארות, שאינה מקבלת הארת המוחין שצריכה לקבל מהתפארת.

כ"ה. בענין ראש השנה- מבואר בדברי רביז"ל שעיקר התיקון של ההתפארות נעשה בראש השנה, ע"י שמתקבצים אצל הצדיק. (ועי' ליקו"ה ברהמ"ז ד', ה' שזהו ענין תקיעת השופר). ואפשר לומר שזהו ענין ר"ה "כדי שתמליכוני עליכם" דהיינו תיקון המלכות. וכבר נתבאר שעיקר תיקון המלכות היינו שנתגלה מלכותו ית' ע"י שישראל מתחזקים בתורה ומצוות (כמובא בליקו"ה), וזה נעשה ביתר שאת בר"ה ע"י ההתעוררות של ישראל לתשובה ומעשים טובים. ובפרט בקיבוץ

אצל הצדיק האמת שנראה בחוש גודל ההתעוררות וכו' (כמ"ש בפרפראות לחכמה) ואז עיקר התפארותו ית'. וכן ממה שמבואר בדברי רביז"ל שקדושת ארץ ישראל נמשך ע"י השגחת השי"ת, כמ"ש "תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", דהיינו שעיקר תיקון המלכות נעשה בא"י, וא"י היא בחי' המלכות. וכפי מה שארז"ל על הפס' הנ"ל "כל שנה שהיא רשה בתחלתה מתעשרת בסופה" (עי' ר"ה ח. טז:) דקאי על ר"ה (וכן מבואר לענייננו בליקו"ה ברהמ"ז ד', ו'), דזהו גופא עניין גילוי השגחת ה' בא"י דהיינו שפע הברכה ע"י הגשמים, נמצא דכל העניין תלוי בר"ה. העולה מזה שא"י שהיא בחי' מלכות זה עניין אחד עם ר"ה. וכן עם תפילין. שבכולם מקבלת ה"מלכות" את ההארה שלה מה"תפארת". וכן מבואר בליקו"ה תפילין (ה', כ"ד). מובא לעיל (אות ט"ו).